

Wleg 216

Sprawozdanie

Komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. listopada 1902 po koniec czerwca 1904.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. listopada 1902 po koniec czerwca 1904 uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 30. września 1904 przekazaniem zostało Komisji prawniczej, która zbadawszy tę sprawę, przedkłada niniejszem następujące sprawozdanie:

Tok spraw w tym Departamencie w czasie sprawozdaniem objętym, był zupełnie normalnym; w zakresie czynności jego nie zaszły żadne zmiany a nawet liczba exhibitów weszłych w tym czasie nie odbiega znacznie od dawniejszych lat, albowiem w r. 1903 weszło 6.335 exhibitów, podczas gdy w r. 1902 było ich 6.259.

Wszystkie exhibitu formalnie były załatwione, chociaż niejedna sprawa ważniejsza ostatecznego rozwiązania się nie doczekała.

Z ubolewaniem spostrzegła Komisya prawnicza, że także w okresie sprawozdaniem Wydziału krajowego objętym c. k. Rząd nie odstąpił od swego zwyczaju nieodpowiadania na uchwały Sejmu i odezwy Wydziału krajowego. W sprawozdaniu Departamentu VI nie mniej jak dziesięć razy zdybujemy steoretypową już uwagę: „na to dotąd odpowiedź nie nadeszła“.

Być może, że wykonanie lub bezzwłoczne załatwienie uchwał sejmowych natrafia na pewne trudności i zwłoka nastąpić musi, ale godność Sejmu wymaga, aby c. k. Rząd na wszystkie uchwały Sejmu spieszną dał odpowiedź, aby Sejm zbierając się na nową sesję, przynajmniej wiedział, w jakim stadyum znajdują się sprawy poruszane uchwałami na poprzedniej sesji zapadłemi.

Byłoby przeto wskazaniem, aby Wydział krajowy wszystkie uchwały Sejmu utrzymywał w ewidencji i od czasu do czasu dotyczące sprawy urgował i o rychłą odpowiedź energicznie się upominał.

Ubolewania godnem jest także zjawisko, że Rady powiatowe często poleceń Wydziału krajowego w należytym czasie nie wykonują i przez to zwłokę w załatwieniu spraw powodują.

W tegorocznem sprawozdaniu Departament VI. w pięciu wypadkach usprawiedliwia niezałatwienie spraw tem, że odpowiedzi Wydziałów powiatowych nie nadeszły.

I w tym względzie powinienby Wydział krajowy z całą energią złemu zaradzić.

Przechodząc do poszczególnych spraw w sprawozdaniu Wydziału krajowego przedstawionych, komisya prawnicza co do działu „sprawy terytoryalne“, nie spostrzegła nic takiego, coby dało powód do osobnych uwag, odnoszących się do urzędowania Wydziału krajowego.

Co się tyczy rzeczy samej, Komisya podnosi z całym naciskiem, że uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 19. października 1903 w sprawie utworzenia nowych są-

dów obwodowych i powiatowych, a przede wszystkim aktywowanie Sądów jeszcze w roku 1899 ustanowionych, pozostało zupełnie bez skutku.

Sprawy tej dla kraju żywej nie należy spuścić z oka i nie można żadnej sesji sejmowej pominąć bez ponowienia słusznych i uzasadnionych żądań kraju.

Komisyja wnosi przeto na uchwalenie rezolucyi tu niżej pod II. projektowanej.

W sprawie żandarmeryi Wysoki Sejm uchwalił 19. października 1903 następujące rezolucyje:

„Wzywa się ponownie c. k. Rząd, aby przeprowadził zmianę istniejącej ustawy o kwaterunku c. k. żandarmeryi w tym duchu, iżby kwaterunek ten i koszta z tem połączone, były ponoszone przez c. k. Skarb państwa, albo przynajmniej, ażeby fundusz krajowy był obowiązany przyczynić się do tych kosztów tylko pewną proporcjonalną kwotą“.

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby przy zakupnie przedmiotów dla żandarmeryi potrzebnych uwzględnił przemysł krajowy“.

Ponieważ na te rezolucyje c. k. Rząd odpowiedzi nie dał, a sprawa jest bardzo doniosła wobec smutnego położenia finansowego kraju, Komisyja wnosi na ponowienie obydwóch tych uchwał, jak to niżej pod III. i IV. projektowano.

Komisyja prawnicza wyraża nadzieję, że Wydział krajowy zwracać będzie baczną uwagę na sprawę wprowadzenia języka polskiego w żandarmeryi i w myśl uchwały sejmowej z dnia 30/10 1903 l. 3.383 o urzeczywistnienie tego postulatu starać się będzie.

Ze sprawozdania Wydziału krajowego dowiaduje się komisya, że c. k. żandarmerya z otrzymywanych z funduszu krajowego ryczałtów na potrzeby post-runkowe zaoszczędziła około 100.000 K.

Komisyja prawnicza nie przesądając na razie kwestyi, czyją własnością są takie „oszczędności“, wyraża zapatrywanie, że Wydział krajowy ma prawo i powinien czuwać nad sposobem użycia zaoszczędzonych funduszy przez kraj dostarczanych. Z zadowoleniem przyjąć należy oświadczenie Wydziału krajowego, że przystąpi do zamierzonej przez inne Wydziały krajowe akcyi w celu odpowiedniej zmiany przepisów co do ryczałtów dla żandarmeryi.

Sprawozdanie Wydziału krajowego o sprawach propinacyjnych, szupasowych, wojskowych i gmachu sejmowego nie nastęrczają powodu do specjalnych uwag.

Na dniu 18. września 1903 Wysoki Sejm uchwalił rezolucyę wzywającą c. k. Rząd:

„1) aby w drodze konstytucyjnej zniósł rozporządzenie cesarskie z dnia 20. marca 1854 Nr. 96 Dz. p. p. i wyjednał jak najrychlej ustawę karnopolicyjną i ustawę o postępowaniu w sprawach karnopolicyjnych wymogom nowoczesnym odpowiadającą“.

2) aby przeprowadził jak najrychlej ustawę normującą materialną prawnocywilną odpowiedzialność wszelkiej kategorii urzędników państwowych za szkody ich urzędowaniem wyrządzone“.

Rezolucya ta należy do rzędu tych, na które c. k. Rząd żadnej nie dał odpowiedzi.

Sprawa ta, która i w Radzie Państwa już nieraz w tym samym duchu była poruszana — a stanowi jeden z najpopularniejszych postulatów całej ludności — jest zbyt ważna, aby ją można spuścić z oka.

Rzeczą przeto Wydziału krajowego będzie upominać się u c. k. Rządu o odpowiedź na rezolucyę sejmową i z wyniku zdać sprawy Sejmowi na najbliższej sesyi sejmowej.

Co do sprawy użycia nadwyżek z obrotu funduszami kas sierocińskich, tudzież co do spraw podatkowych Wydział krajowy przedłożył odrębne sprawozdania i projekta, które są przedmiotem obrad innych komisyi. Komisyja prawnicza wstrzymuje się przeto od wszelkich uwag w tej mierze.

Sprawy dotycząca zakładów pracy przemysłowej i poprawczych poruszone zostały osobnymi wnioskami z inicjatywy poselskiej powstałymi i są przedmiotem obrad komisyi administracyjnej.

Dnia 19. października 1903 Wysoki Sejm uchwalił rezolucyę wzywającą c. k. Rząd ponownie, aby jak najrychlej w drodze konstytucyjnej przeprowadził reformę postępowania sądowego w sprawach niespornych, a nim ta reforma na-

stąpi, polecił c. k. sądom, by załatwiając pertraktacye spadkowe, usilnie się starały o równoczesne przeprowadzenie działów spadku,

Co do drugiej części tej rezolucyi tj. przeprowadzania działów spadków, Komisya z wysokiem zadowoleniem ze sprawozdania Wydziału krajowego i dołączonych do niego rozporządzeń c. k. Ministerstwa sprawiedliwości a szczególnie rozporządzeń c. k. prezydium Sądu krajowego wyższego we Lwowie powzięła przekonanie, że Zarząd sądownictwa od szeregu lat stara się o to, aby sądy przy załatwianiu pertraktacyi spadkowych przeprowadzały działy spadków i że starania te nie zostają bez skutku.

Rozporządzenia i starania c. k. Prezydium lwowskiego wyższego Sądu krajowego, wolne od wszelkiego biurokratyzmu, tchnące prawdziwym duchem obywatelskim i mające na celu wyłącznie dobro społeczeństwa, zasługują na najwyższe uznanie ze strony Reprezentacyi kraju.

Pomimo to pozostaje jeszcze do spełnienia pierwsza ogólna część powołanej wyżej rezolucyi.

Udzielone nam sprawozdaniem Wydziału krajowego rozporządzenia w drodze administracyjnej wydane, dążące do naprawy stosunków nawet pod panowaniem obowiązującej ustawy a może nawet mimo tej ustawy — odnoszą się prawie wyłącznie od postępowania spadkowego — a nie naprawiają spraw opiekuńczych.

Należyte sprawowanie opieki nad małoletnimi pod panowaniem ustawy obecnie obowiązującej jest wprost niemożliwe; — tu środki administracyjne panujących władności nie usuną, tu potrzeba zmiany systemu, która tylko w drodze ustawodawczej wykonana być może.

Sprawa ta wielokrotnie była przedmiotem obrad Wysokiego Sejmu, który licznemi rezolucjami domagał się reformy ustawodawstwa w sprawach niespornych. Komisya prawnicza uważa za zbyt cenne na tem miejscu a to mimochodem przy załatwieniu sprawozdań Wydziału krajowego z innych czynności, wdawać się w obszernie uzasadnienie potrzeby takiej reformy, wystarczy powołać się na dawniejsze c. k. Rządowi znane rozprawy i rezolucye sejmowe w tym przedmiocie, i uchwaleniem rezolucyi tu niżej proponowanej przypomnąc tę sprawę c. k. Rządowi, wyrażając mu tem samem zapatrywanie, że zarządzenia administracyjne zawsze będą tylko paliatywą, ale radykalnej reformy przeprowadzić nie zdołają, a co do potrzeby tych reform chyba dwóch zdań nie ma.

Komisya prawnicza wnosi przeto:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. listopada 1902 po koniec czerwca 1904.

II. Sejm ponawia w całej osnowie uchwałę swoją z d. 19. października 1903 wzywającą c. k. Rząd, aby:

a) zarządził bezzwłocznie otwarcie Sądu obwodowego w Czortkowie i Sądu powiatowego w Jabłonowie, które już cesarskiem rozporządzeniem z dnia 18. września 1899 są ustanowione;

b) po myśli uchwał sejmowych z dnia 15. lutego 1897, 10. marca 1899 i 28. kwietnia 1900 roku poczynił jak najspieszniej przygotowania do utworzenia Sądów obwodowych w Białej, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież Sądów powiatowych w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierkach i Zawałowie, tak, iżby corocznie przynajmniej jeden Sąd obwodowy i dwa Sądy powiatowe w życie wprowadzone być mogły i wzywa ponownie c. k. Rząd o wykonanie tej uchwały.

III. Wzywa się ponownie c. k. Rząd, aby przeprowadził zmianę istniejącej ustawy o kwaterunku c. k. żandarmeryi w tym duchu, iżby kwaterunek ten i koszta z tem połączone były ponoszone przez c. k. Skarb państwa, albo przynajmniej, ażeby fundusz krajowy był obowiązany przyczyniać się do tych kosztów tylko pewną proporcjonalną kwotą.

IV. Wzywa się c. k. Rząd ponownie, ażeby przy zakupie przedmiotów dla żandarmeryi potrzebnych, uwzględniano przemysł krajowy.

V. Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, by jak najrychlej w drodze konstytucyjnej przeprowadził reformę postępowania sądowego w sprawach niespornych.

Przewodniczący:

Władysław Czaykowski w. r.

Sprawozdawca:

Fruchtman w. r.

